

96. İffetin İki Manası

Lisan âlimleri, iffeti “haramdan uzak durmak, çirkin söz ve fiillerden sakınmak, hayâ ve edep dairesinde kalmak, ahlâkî değerlere bağlı bulunmak” şeklinde tarif ederler. Gündelik dilde ise yaygın olarak “namuslu, şerefli ve ahlâklı olma hâli” diye tanımlandığına şahit oluruz. Kur’ân ayetleri ve hadis-i şeriflerde işaret edilen manalar dikkate alındığında, iffet tabirinin iki farklı boyutta ele alındığı görülür.

İstîğna eksenli iffet – birincisi, “temellük (dal-kavukluk) ve dilencilik yapmamak, başkalarının elindekine karşı müstağni olmak.” Kur’ân-ı Kerîm’de, ihtiyaç sahibi oldukları hâlde bu hâllerini başkalarından gizleyerek kimseye el avuç açmayan, yüzüsu dökmeyen kimselerden iffet timsali olarak bahsedilir. Bunlar hakkında, “Halktan istemekten geri durmaları sebebiyle, onların gerçek hâllerini bilmeyen kimse, onları zengin sanır. Ey Resulüm! Sen onları simalarından tanırsın. Onlar yüzüsu dökerek halktan bir şey istemezler.” (Bakara, 2/273; Nisâ, 4/6) buyrulmaktadır. Bu ayetlerde iffetli olmak, malmülk ve yeme içme konularında ölçülü, itidalli ve kanaatkâr olmayı ifade etmektedir.

İhtiyacı olduğu hâlde dilenmeyen ve şerefini muhafaza edebilmek için nefsinin arzularına boyun eğmeyen bu iffetli (afif) kimseler takdirle yâd edilmiştir. Ebû Saîd el-Hudrî’nin (r.a.) naklettğine göre, ensardan bazı kimseler Resûlullah’tan (s.a.v.) ihtiyaçlarını karşılayacak kadar mal istemişlerdi. Resûlullah (s.a.v.) isteyen herkese muhakkak verirdi ve öyle de yaptı. Nihayet yanında infak edilecek hiçbir şey kalmayınca, onlara şöyle buyurdu:

“Yanımda bulunan ne kadar mal varsa, onları sizden asla esirgemem. Şunu da iyi bilin ki, kim (istemeyip) iffetli kalmayı dilerse, Allah (c.c.) onu iffetli kılar. Kim sabretmeye çalışırsa, Allah ona sabır ihsan eder. Kim insanlardan müstağni olmak isterse, Allah onu müstağni kılar. Sizlere sabırdan daha hayırlı ve daha büyük bir ihsanda bulunulmamıştır!” Bu ifadeler, istîğna ve sabır eksenli iffetin farklı derinliğini gözler önüne sermektedir.

Şehvânî arzulara karşı iffet – diğeri ise “nefsin şehvânî isteklerine boyun eğmemek, harama meyleden uzuvları; eli, ayağı, dili, dudağı, gözü, kulağı günahlardan korumaktır.” Dolayısıyla iffet, “beşerî şehvet duygusunun istikamet ve itidal üzere bulunması; meşru dairedeki zevk ve lezzetlere istekli olmakla birlikte gayrimeşru arzu ve isteklere karşı iradî olarak direnme hâlidir.” Bu erdeme ancak şehvânî ve hayvanî zevkler karşısında nefsin arzularına gem vurarak erişilebilmektedir. Nitekim mümin erkekler ve mümin kadınlar ayrı ayrı zikredilerek “onların ırz ve namuslarını korudukları ve Allah’ın (c.c.) bunlar için mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırladığı” ifade edilir (Ahzâb, 33/35). Meşru ölçüler dairesinde “evlenme imkânı bulamayanların da Allah’ın lütfu ile kendilerini varlıklı kılıncaya kadar iffetlerini korumaları” emredilir (Nûr, 24/33).

Göz Nimeti ve Hesaba Çekilmesi

Yerde ve göklerde bulunan bütün zerreler, gerçek göz sahipleri için Hakk’ı ilân eden, Rabbin varlığını ve birliğini haykıran, O’na (c.c.) itaat eden, O’na şükreden, zikreden ve secde eden birer delildir. Bu varlıkların tamamı insana hizmet etmek üzere yaratılmıştır. Göz nimeti, bu varlık âlemine bakması ve ibret alması için verildiği gibi; kulak nimeti de yeryüzündeki hikmetleri ve Cenâb-ı Hakk’ı gösteren ayetleri işitip istifade etmesi için insana verilmiştir. Kalp nimeti ise ilim ve fikir sahibi olması için insana emanet edilmiştir. O hâlde bu nimetleri, onları verenin veriş gayesi doğrultusunda kullanmak mecburiyetindeyiz. Zira Rabbimiz bunu şöyle bildirir: “Bilmediğin şeyin peşine düşme! Çünkü kulak, göz, kalb gibi azaların hepsi de sorguya çekilecektir.” (İsrâ, 36) Kulağın şükürü, Kur’ân ayetlerini dinleyerek ders almak; onu gybet ve dedikodudan sakındırmak, Allah’ın haram kıldığı iftira, fuhşiyat ve münkerlerden uzak tutmaktır. Gözün şükürü ise yaratılış ayetlerini seyrederken ibret almak; onu Allah’ın bakmayı haram kıldığı şeylerden sakındırmaktır. Güneş, ay, yıldızlar, kara, deniz, ağaç, meyve, dağ, taş,

dere, ova, gece, gündüz, karanlık, aydınlık, sema, arz ve bu ikisinin arasındakileri temaşa edip Rabbin büyüklüğünü kavramak; onların kendi dilleriyle Rablerini tesbih ettiğini, O'nun varlığını ve birliğini haykırdığını görmek; onların insanların emrine verildiğini hissetmek ve mevcudatın nasıl yaratıldığını düşünmek... Gözlerimizi harama bakarak kirlettiğimiz zaman, o büyük hesap gününde gözlerimiz: “Rabbim! Bu kulun benimle harama baktı, bakılmaması gereken şeylere baktı, beni kirletti, iffeti korumadı!” diye bizden şikâyetçi olacağını unutmamalıyız!

Rabbim Bana İki Katını Verdi

Devir, adalet timsali, müminlerin emiri Hz. Ömerü'l-Fârûk'un (r.a.) hilâfet dönemidir. Medine'de âbidliği, zahitliği ve takvasıyla mâruf bir genç vardır. Hayatını “kalbi mescitlere bağlı bir kimse” olarak geçiren bir gençtir. Hz. Ömer'in (r.a.) “Bu genç benim çok hoşuma gidiyor.” dediği ve çok sevdiği bir gençti. Bu Medineli genç, beş vakit namazını Hz. Ömer'in arkasında kılardı. Gencin yolunun geçtiği sokaklardan birinde bir kadın gönlünü ona kaptırmıştı. Genç mescide giderken, hemen her gün birkaç defa önünü keser, kendi evine davet ederdi. Fakat her seferinde hiçbir karşılık göremez, reddedilirdi.

Bu aylarca devam etmişti. Bir gece, genç yatışı namazından ayrıldığı sırada kadın yine önünde belirdi ve kendisini delikanlıya arz etti. Güzelliğiyle onu büyüledi, fitneye düşürdü. Genç de kızın peşine takıldı ve evinin kapısına kadar geldi. Fakat kapıda durduğu sırada birdenbire basireti açıldı. Gayr-i ihtiyârî olarak dilinden şu ayet-i kerime dökülmeye başladı: “Allah'tan korkanlar var ya, onlara şeytan tarafından bir vesvese dokunduğunda (Allah'ın emir ve yasaklarını) hatırlayıp hemen gerçeği görürler (ve o günahı işlemezler).” (A'râf, 7/201)

Delikanlı, sürekli olarak bu ayeti okuyup duruyorken, kapıdan içeriye bir adım bile atmadan oracıkta yığılıvermişti. Kadın, gencin bayıldığını ve kendisinden geçtiğini görünce cariyesiyle beraber onu evinin kapısına kadar taşıyıp bıraktılar. Gencin ihtiyar bir babası vardı. Her gece gencin ayrılışından itibaren onu beklerdi.

Evin dışına çıkınca oğlunu oracıkta yere yığılmış vaziyette buldu. Tutup içeri taşıdı. Derken genç kendisine geldi. Babası: “Ey oğulcuğum, başına gelen bu hadise de nedir?” diye sordu.

da: “Babacığım...” diye başlayarak başından geçenleri anlattı ve aynı ayet-i kerimeyi tekrar okumaya başladı. Kısa bir süre sonra kalbine heyecan bastı, nefesi daraldı ve nihayet dayanamadı; ruhu uçtu gitti. Bekletilmeden defnedildi.

“Bir kadının kapısında bulundu; arz-namus meselesidir, delikanlının ailesinin onuru zedelenmesin.” düşüncesiyle Hz. Ömer'e (r.a.) durumdan haberdar etmemişlerdi. Camiye hemen her vakit devam eden genci, arkasında bir-iki gündür göremeyen Hz. Ömer: “Falan kişi nerede? Kaç gündür onu göremiyorum.” diye sormuştu. Bunun üzerine birisi durumu haber vermek zorunda kaldı ve: “Siz üzülmeyesiniz diye söylemeden gömdük.” dedi.

Bunun üzerine Hz. Ömer: “Bana onun vefat ettiğini haber vermeli değil miydiniz?” dedi ve hemen kendisini o gencin mezarına götürmelerini talep etti. Mezarı başında durdu ve ona:

“Ey delikanlı! (Meâlen) Rabbinin huzurundan korkan kimseye iki kat cennet vardır!” ayetini okuyarak seslendi. Hz. Ömer'in bu hitabına, kabrin içinden delikanlı şöyle cevap verdi:

“Rabbim bana o iki cenneti de verdi ey Ömer!”

Genç adam, takvalı ve iffetli yaşantısından dolayı Rabbinin katında mükâfatını fazlasıyla almıştır Dört Şahitli Günah

Yaşlı bir zat, kendisine bir ibadethane yaptırmıştı ve halktan uzak bu yerde Allah'a ibadetle meşgul oluyordu. Bir gün ağaçlar arasında gezinirken bir delikanlı ile genç bir kız gördü. Delikanlı kıza: “Benimle gelersen, sana şu kadar para veririm.” diyordu. Kız, gencin teklifini kabul edip peşinden gitmeye başladı.

Yaşlı zat kıza yaklaşıp: “Onunla değil de benimle gelersen, sana şu kadar para veririm.” dedi. O, gencin söylediğinden çok daha fazla bir para teklif etmişti. Bunun üzerine kız o genci bırakıp adamın peşinden gitmiş ve birlikte evin içine girmişlerdi.

Yaşlı zat kıza: “Bir insan bir suç işlerse, bunu da iki şahit görse, o adamın hâli ne olur?” dedi. Kadın: “Mutlaka cezalanır.” cevabını verdi.

Yaşlı adam: “Ya iki değil de dört şahit olursa ne olur?” diye sordu. Kadın: “O zaman ceza alması daha kesinleşir.” dedi.

Bunun üzerine ihtiyar zat: “Biz şimdi buradayız. Bizim yapacağımız işe şahit olan dört kişi var.” deyince kız birden odada dört kişi olduğunu düşünerek yerinden fırladı: “Nerede?” dedi.

Yaşlı zat: “İkisi senin omuzlarında, ikisi de benim omuzlarımda olan iki melek bize şahittir. Mahkemeyi yapacak olan da Allah’tır! Bu durumda suçlular ceza almazlar mı? Bu durumda biz bu işi niçin işleyelim?” dedi.

Bu sözler karşısında son derece üzülen, büyük pişmanlık duyan kız; yaşlı zatın sözlerinin tesiriyle tövbe edip “Allah!” diyerek yere düştü ve olduğu yerde ruhunu teslim etti